

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania K.K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o wysokość podstawy wymiaru składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 czerwca 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 17 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 650/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika organu rentowego o zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 grudnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U z 2025 r., poz. 350 ze zm.; dalej ustawa systemowa) stwierdził, że podstawa wymiaru składek K.K. podlegającej ubezpieczeniom na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą za okres od września 2013 r. do października 2013 r. wynosi po 480 zł miesięcznie oraz na ubezpieczenie zdrowotne wynosi po 2.908,13 zł; za listopad 2013 r. na

ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe wynosi 432 zł miesięcznie oraz ubezpieczenie zdrowotne wynosi 2.908,13 zł; za styczeń 2015 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe wynosi 525 zł miesięcznie oraz ubezpieczenie zdrowotne wynosi 3.104,57 zł oraz za luty 2015 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe wynosi 337,50 zł miesięcznie oraz ubezpieczenie zdrowotne wynosi 3.104,57 zł.

Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 16 maja 2022 r., oddalił odwołanie K.K. od powyżej decyzji.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2024 r., oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego.

W sprawie ustalono, że K.K. prowadziła działalność gospodarczą pod firmą K. od 1 września 2013 r. Przeważającą działalnością gospodarczą wg kodu PKD była sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt. Przedmiotem prowadzonej działalności gospodarczej był transport międzynarodowy. Samochodem w transporcie międzynarodowym jeździł mąż odwołującej się, który zajmował się również prowadzeniem dokumentacji związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej. W momencie rozpoczęcia działalności gospodarczej K.K. była w 7 miesiącu ciąży. Z uwagi na złe samopoczucie oraz w związku z zaleceniami lekarskim nie prowadziła osobiście działalności od daty jej rozpoczęcia. Motywacją odwołującej się do prowadzenia własnej działalności gospodarczej była chęć otrzymywania zasiłków w okresie niezdolności do pracy. K.K. pierwsze dziecko urodziła w dniu 28 listopada 2013 r. Po urodzeniu dziecka nie była zdolna do prowadzenia działalności gospodarczej, zaś działalność w jej imieniu faktycznie prowadził jej mąż.

K.K. za okres od 9 października 2013 r. oraz stycznia 2015 r. zadeklarowała podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w granicach maksymalnej wysokości, tj. 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia - po 9.000 zł tj.: w listopadzie 2013 r. w wysokości 8.100 zł (za 27 dni), która zmniejszona została proporcjonalnie do wypłaconego zasiłku macierzyńskiego; za luty 2015 r. w wysokości 5.785,71 zł (za 18 dni), która zmniejszona została proporcjonalnie do wypłaconego zasiłku chorobowego. Następnie wystąpiła z roszczeniem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w okresach od 28 listopada 2013 r. do 26 listopada 2014

r., od 12 października 2015 r. do 9 października 2016 r., od 26 maja 2017 r. do 24 maja 2018 r. oraz od 30 czerwca 2018 r. do 24 sierpnia 2018 r.

Odwołująca się korzystała z zasiłku chorobowego w okresach: od 27 listopada 2014 r. do 9 grudnia 2014 r., od 17 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r., od 19 lutego 2015 r. do 11 października 2015 r., od 10 października 2016 r. do 25 maja 2017 r., od 25 maja 2018 r. do 29 czerwca 2018 r., od 29 sierpnia 2018 r. do 26 lutego 2019 r., od 19 czerwca 2019 r. do 21 czerwca 2019 r., od 3 lipca 2019 r. do 9 lipca 2019 r. oraz od 20 sierpnia 2019 r. do 7 listopada 2019 r.

Odwołująca się pobierała zasiłek opiekuńczy w okresach: od 10 grudnia 2014 r. do 16 grudnia 2014 r. oraz od 20 maja 2019 r. do 25 maja 2019 r.

K.K. po zadeklarowaniu za 3 miesiące maksymalnie możliwych podstaw wymiaru, łącznie przez ponad 65 miesięcy (1 960 dni) pobierała świadczenia z ubezpieczenia społecznego, co stanowi 85,70 % okresu prowadzenia działalności gospodarczej.

K.K. we wrześniu 2013 r. zadeklarowała niemalże pięciokrotnie wyższą podstawę wymiaru składek (9.000 zł) w stosunku do osiągniętego przychodu w wysokości 1.818 zł, który jedynie w 63% wystarczył na opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2.871 zł. Następnie w październiku 2013 r. zadeklarowała ponad dwukrotnie wyższą podstawę wymiaru składek (9.000 zł) w stosunku do osiągniętego przychodu 4.183,20 zł, który w 68% przeznaczono na opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2.871 zł, zaś w listopadzie 2013 r. ponad półtorakrotnie wyższą podstawę wymiaru składek (8.100 zł) w stosunku do osiągniętego przychodu 4.830 zł, który w 53% przeznaczono na opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2.583,90 zł.

Z kolei w odniesieniu do stycznia 2015 r., w którym odwołująca się zadeklarowała podwyższoną podstawę wymiaru składek, osiągnęła przychód w wysokości 1.4317 zł oraz dochód w wysokości 3.597,62 zł (z uwagi na wydatki w wysokości 10.719,38 zł), który w 80% przeznaczono na opłacenie składek od zadeklarowanej podstawy na ubezpieczenia społeczne (2.871,00 zł). Skarżąca była zobowiązana również do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne za osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz P., co dodatkowo zwiększało koszty działalności,

zmniejszając tym samym faktyczny dochód - łączna kwota samych składek na ubezpieczenia społeczne wynikająca z deklaracji rozliczeniowej – 3.628,76 zł jest wyższa od osiągniętego dochodu w tym miesiącu.

Z kolei w lutym 2015 r. odwołująca się osiągnęła dochód w wysokości 7.704 zł oraz stratę w wysokości 1.781,10 zł z uwagi na wydatki w wysokości 9.485,10 zł, co nie pozwoliło na opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne, a także na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz P..

Odwołującej się przysługiwała w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych (od 1 września 2013 r. do 31 sierpnia 2015 r.) ulga w opłacie składek na ubezpieczenia społeczne, którą stanowi opłacanie składek od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia, z której nie skorzystała.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w uchwale z dnia 29 listopada 2023 r., III UZP 3/23, której Sąd Najwyższy nadał moc zasady prawnej, stwierdzono, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach.

Sąd Apelacyjny uznał, że jedynym celem rażącego podwyższenia przez odwołującą się wymiaru zadeklarowanych składek było uzyskanie zawyżonych świadczeń, a wniosek ten wynika wprost z oceny całokształtu ustalonych okoliczności, opartej na regułach logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Wskazują one, że brak było uzasadnienia do zwiększenia podstawy wymiaru składek. Z przeprowadzonej analizy uzyskanych przychodów i wydatków wynika, że odwołująca się uzyskiwała dochody wyłącznie pod warunkiem deklarowania minimalnych podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, natomiast po zadeklarowaniu podstaw maksymalnych działalność nie była dochodowa.

Odwołująca się w skardze kasacyjnej od powyższego wyroku zarzuciła:

I. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., przez odstąpienie od należytego wyjaśnienia podstawy faktycznej i prawnej wyroku w zakresie podniesionego zarzutu naruszenia prawa materialnego - art. 2a ustawy systemowej, tzn. okoliczności faktycznych i argumentów prawnych przemawiających za niezastosowaniem tego przepisu i wynikającej z niego wymogu równego traktowania ubezpieczonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - które to uchybienia uniemożliwiają kontrolę kasacyjną zaskarżonego wyroku;

2. art. 382 k.p.c., przez bezpodstawne pominięcie części zebranego materiału dowodowego, a mianowicie dowodów z dokumentów w postaci przedłożonych przez stronę skarżącą w przedmiotowej sprawie:

a) kopii decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie nr [...] z dnia 17 marca 2020 r. wobec A.K., uchylającej decyzję z dnia 17 lutego 2020 r. nr [...] i umarzającej jako bezprzedmiotowe postępowanie w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek dla wskazanej ubezpieczonej jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą za wskazane w decyzji okresy;

b) kopii decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie Inspektorat w Białej Podlaskiej nr [...] z dnia 10 kwietnia 2020 r. wobec M.J., uchylającej decyzję z dnia 25 lutego 2020 r. nr [...] znak: [...] i umarzającej jako bezprzedmiotowe postępowanie w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek dla wskazanej ubezpieczonej jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą za wskazane w decyzji okresy;

c) kopii decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie Inspektorat w Kraśniku nr [...] wobec A.O., uchylającej decyzję z dnia 24 stycznia 2020 r. nr [...] znak: [...] i umarzającej jako bezprzedmiotowe postępowanie w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek dla wskazanej ubezpieczonej jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą za wskazane w decyzji okresy;

d) kopii decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie nr [...] z dnia 16 marca 2020 r. wobec A.K.1, uchylającej decyzję z dnia 14 stycznia 2020 r. nr [...] znak: [...] i umarzającej jako bezprzedmiotowe

postępowanie w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek dla wskazanej ubezpieczonej jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą za wskazane w decyzji okresy,

a nadto nierozważenie w sposób należyty podniesionego zarzutu dotyczącego naruszenia wobec skarżącej zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wobec wydania zaskarżonej decyzji.

II. naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 2a ust. 2 pkt 2 i ust. 3, art. 18 ust. 8, art. 20, art. 68 ust. 1 pkt 1c i art. 86 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, przez ich błędną wykładnię i zastosowanie w sprawie, polegające na przyjęciu, że organ rentowy jest uprawniony do kwestionowania legalnie ustanowionych kwot deklarowanej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przez K.K. jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, podczas gdy nie istnieje regulacja ustawowa umożliwiająca kwestionowanie kwoty legalnie deklarowanej podstawy wymiaru składek a nadto organ ubezpieczeniowy Oddział w Lublinie Inspektorat w Radzynie Podlaskim w grudniu 2013 r. prowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie wniosku odwołującej się o wypłatę zasiłku chorobowego, wezwał do przedłożenia przez odwołującą się dokumentów oraz pisemnego wskazania, że działalność gospodarcza będzie w dalszym ciągu prowadzona; organ rentowy zakończył postępowanie wyjaśniające wobec odwołującej się w 2013 r. i wypłacił zasiłek zgodnie z jej wnioskiem - od składek zadeklarowanych i odprowadzonych przez odwołującą się, co też świadczy o tym, że odwołująca się miała pełne prawo być przekonana o tym, że zadeklarowanie przez nią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne jest w pełni uprawnione i zgodne z prawem a przede wszystkim nie jest kwestionowane przez organ rentowy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że:

1) w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

2) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III UZP 3/23 nadano moc zasady prawnej. Jej uzasadnienie

wskazuje, że została ona wydana na tle uchwały powiększonego składu Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, w której stwierdzono, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia. Podkreślono, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały III UZP 3/23 „faktycznie dostrzega problematykę kwestionowania podstaw oskładkowania z ostatnich kilkunastu lat. Niewątpliwie kierunek jest oczywiście słuszny, ale nie sposób uznać, że treść uzasadnienia w sposób jednolity porządkuje tę kwestię. W ocenie skarżącej raczej mnoży niż ogranicza wątpliwości w świetle brzmienia przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych”.

Skarżąca wskazała, że „ustawodawca nie przewidział czynników, jakie powinny zostać wzięte pod uwagę przy deklarowaniu wysokości podstawy oskładkowania, a które uwypuklił Sąd Najwyższy: czas prowadzenia działalności, stabilność organizacyjna, posiadana infrastruktura. Niewątpliwie pozostaje kwestia wyważenia racji z jednej strony swobody prowadzenia działalności gospodarczej i swobody deklarowania przez przedsiębiorcę podstawy oskładkowania (w tym prawa do tego, by odprowadzać wysokie składki przy braku dochodów - nie ma przepisu, który by tego zakazywał), z drugiej strony: natury i generalnych zasad ubezpieczeń społecznych — solidaryzmu i wspólnego ryzyka ubezpieczonych. Taka kwestia opiera się jednak na założeniach, które nie wynikają wprost z ustawy i w ocenie strony skarżącej doprowadzają do kolejnych rozbieżności w orzecnictwie. Taka konkluzja jest uzasadniona, tym bardziej, że Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że nie odchodzi od zasady wyrażonej w uchwale II UZP 1/10”.

Zdaniem skarżącej, „nie można jednak przejść do porządku dziennego nad kwestią, która to była zasygnalizowana powyżej w skardze kasacyjnej a to równego traktowania obywateli w tożsamych czy też zbliżonych sytuacjach faktycznych i prawnych. Dopóki więc ustawodawca nie zaproponuje rozwiązania, które pogodzi z jednej strony swobodę działalności gospodarczej, a zasady solidaryzmu ubezpieczeń społecznych z drugiej strony, dopóty orzecnictwo będzie w tej materii niestabilne, jako zależne od indywidualnych przypadków ubezpieczonych.”

Dalej wywiedziono, że Sąd drugiej instancji wskutek błędnego rozumienia kluczowej dla sprawy normy prawnej, współtworzącej podstawę materialnoprawną odwołania od decyzji oraz podniesionego w apelacji zarzutu, nie zastosował jej do danego stanu faktycznego. Uchybienie to, w ocenie skarżącego, stanowi kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego polegającej na jego oczywistości, widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącej na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego

odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest jednak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 496392).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo

niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Należy zatem podkreślić, że o rzeczywistych rozbieżnościach w judykaturze można mówić tylko wówczas, gdy brak zgodności rozstrzygnięć dotyczy takich samych lub bardzo zbliżonych stanów faktycznych, co skarżący powinien wykazać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710). Przedstawiane wątpliwości i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest też wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Z treści wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dotyczącej omawianej przesłanki wynika, że skarżąca kontestuje uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III UZP 3/23 (OSNP 2024 nr 5, poz. 51), mającą moc zasady prawnej, w której przyjęto, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji

podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach. Właśnie uchwała ta podjęta została w wyniku występujących nadal, mimo uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10 (OSNP 2010 nr 21-22, poz. 267), rozbieżności w orzecznictwie i dotyczy sytuacji osób prowadzących pozarolniczą działalność, które w początkowym okresie jej prowadzenia deklarują maksymalną jej wysokość, która nie ma odzwierciedlenia w przychodach, zaś w kolejnych miesiącach realizują ryzyko socjalne, którego wystąpienie było pewne w momencie rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Skarżąca w sposób enigmatyczny sugeruje, że w uchwale III UZP 3/23 Sąd Najwyższy nie wziął pod uwagę kwestii „równego traktowania obywateli w tożsamyh czy też zbliżonych sytuacjach faktycznych i prawnych”. Nie wyjaśnia jednak w żaden sposób, jakie przesłanki mogłyby doprowadzić do nierównego traktowania ubezpieczonych przy zastosowaniu wykładni przedstawionej w tej uchwale. Nie wiadomo zatem, w czym upatruje naruszenia zasady równości wszystkich ubezpieczonych (art. 2a ust. 1 ustawy systemowej).

Należy podkreślić, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w tej kwestii i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona

zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Podkreślić przy tym należy, że naruszenie przepisów postępowania podlega ocenie kasacyjnej uwzględniającej treść art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., który za uzasadnioną podstawę kasacyjną uznaje tylko takie naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pada jedynie stwierdzenie o błędnym rozumieniu przez Sąd drugiej instancji „kluczowej dla sprawy normy prawnej, współtworzącej podstawę materialnoprawną”. W rezultacie skarżąca w ogóle nie ustosunkowuje się do przesłanki oczywistej zasadności skargi w przedstawionym wyżej rozumieniu ani nie wykazuje jej istnienia.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania przez Sąd Najwyższy wniesionej przez nią skargi kasacyjnej, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Rozpoznając wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, należy wskazać na stanowisko judykatury, zgodnie z którym jeśli żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę - w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia, nie wskazano natomiast argumentów dotyczących powołanych przesłanek przedsądu (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, to koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną nie mogą być uznane - w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania - za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91). Skoro organ rentowy wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego związał z oddalaniem skargi kasacyjnej, to w sytuacji odmowy przyjęcia jej do rozpoznania nie ma podstawy do zasądzenia na rzecz organu rentowego kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej.

[SOP]

[az]

